

historia, i hvilken Gamla Testamentet framstod som en revolutionscodex. Ännu 40 år senare vid Stuartarnes slutliga fördrifvande, vid den hvälfning Engelsmännen egentligen kalla »Revolutionen», spelade detta gammaltestamentliga åskådningssätt en vigtig rol, ehuru icke mera blott såsom omhvälfvande, utan hellre såsom motståndskraft, medan man kan säga, att det var den hedniska antika bildningen, som då segrade och grundlade Englands närvarande statsskick. Ungefär samma öfvergång visar sig i Nordamerikanska Förenta Staternas historia, då man jämför de första kolonisternas samhällsläror med dem, som efter befrielsekriget gjorde sig gällande i förklaringen öfver »människans rättigheter». I Frankrike deremot utgick revolutionen helt och hållet från den klassiska bildningen. Romerska republiken, Curtius, Marius, Cæsar, Catilina o. s. v. späcka här alla konventets tal och Franska republikens lagbud. Dessa namn voro för 1789 års män detsamma som Moses och profeterna för Englands Cromvillianer. Vi skulle tro, att den hedniska antikens och Judendomens »kulturhistoriska betydelse» verkligen måste studeras ur sådane företeelser, halfannat årtusende framom den tid, då båda dessa kulturformer upphörde att såsom sjelfständiga vara till – ehuru vi härvid icke vilja glömma, att Judendomen ännu i denna dag har en tillvaro, som ingalunda bör förbises. Att icke tala om den Rothschildska, Baringska o. s. v. verldsmakten, är det t. ex. ett faktum, att nutidens Judar isynnerhet i Tyskland bemäktigat sig tidningspressen, såsom den mest och lättast lönande gren af litterär verksamhet. Äfven romanen, detta mäktiga medel för den moderna bildningen, är till icke obetydlig del i Judiska händer.

I sammanhang härmed få vi nämna en liten skrift: *Den menskliga utvecklingens verldshistoriska epoker*. Allmän öfversigt. Stockholm 1857. – Det är ett ungdomsförsök, som egentligen får sitt intresse deraf, att Förf. lärar vara Finne, och torde det Finska universitetets ungdom derföre särskildt finna sig lockad, att om skriften taga kännedom. På någon egen forskning är den icke bygd. Det väsentliga i Förf:s uppfattning är, att afbildla såväl mensklighetens som särskilda perioders och folks utveckling under bilden af människans olika åldrar. Han hyser den tröstande åsigten, att menskligheten nu först befinner sig i ynglingsåldern. Mätte den blott vara en evig ungdom, så att menskligheten kunde anses med *Lessing* hafva valt sträfvandet till sanning hellre, än sanningen sjelf.

40

J. V. S.

31 SATS OCH OMDÖME.

Litteraturblad n:o 12, december 1857

De läsare, som vid frågor af denna art finna något intresse, erinra sig kanske den polemik, i hvilken vårt blad inleddes med anledning af en i detsamma förekommande ogillande recension af en nyutgifven s. k. »Allmän Grammatik». Boken och dess definitioner togos ifrigt i försvar af en insändare i H:fors Tidningar *B-r*. Vid detta försvar, i hvilket vi billigt lemnat Hr *B-r* sista ordet, hafva vi också intet vidare att påminna. Om beskaffenheten af den ifrågavarande boken kan icke mera än en tanke finnas; såsom äfven landets skolmän, så vidt oss bekant, torde vara fullkomligt ense rörande olämpligheten för skolan af

50

den Latinska grammatik, ur hvilken den förra lånat sina definitioner, och hvilken Hr *B-r* högst opåkalladt dragit in i sin polemik. Beklagligt är härvid blott, att vederbörande skollärare tåligt låta sätta hvilken lärobok som helst i handen på sig och sina lärjungar. Genom de uppmaningar, åtskilliga vederbörande gifvit oss, att dock äfven ådagalägga sagde Latinska grammatiks otjenlighet, hafva de föga fredat sitt samvete. De torde hafva godheten att sjelfva göra sig besvär med, hvad som närmast är deras åliggande. Undertecknad har i sin tid haft plåga nog af dessa kittsliga och omogna försök, att reformera skolundervisningen, af personer, hvilka om dess art och behof icke hafva något begrepp. Mödan och obehaget, att sådane ens taga kännedom, undgår jag gerna.

10

Det enda, jag i all vänlighet vill erinra Hr *B-r*, är, att hans pretension att få utfärda offentliga attester äfver min okunnighet i grammatiken och min oförmåga, att skilja mellan grammatik och metafysik, verkli- gen är öfverdrifen. Man kan hafva läsit och citera mycket; men detta ger ingen fullmakt till dylika attester utom embetet. Och der oredan, som lägges till grund för attesterna, är så stor, som den vid tillfället visat sig vara hos Hr *B-r*, bör han icke mycket förundra sig öfver, att se besannas det gamla: »som man ropar i skogen, får man svar.»

20

Men under denna polemik har en fråga förekommit, som icke angår hvarken den recenserade Allmänna Grammatiken eller Hr *B-r* och hans Latinska grammatik, utan Satsläran, sådan denna framställes icke blott i de flesta nyare skolgrammatiker, utan äfven af nyare grammatici öfverhufvud. Att hvarken författaren till ifrågavarande Grammatik eller Hr *B-r* i detta hänseende haft någon egen tanke, har aldrig kunnat falla oss in att tadla. Vi hafva endast anmärkt mot det förvända sätt, på hvilket den förre – troligen enligt den senares mönster – framställt den antagna definitionen på en sats.

Så finner man en sats definierad: »en i ord uttryckt tanke», »ett fullständigt uttryck af en tanke», »en genom ord uttryckt tanke.» Dessa mer eller mindre rigtiga definitioner förvänder sagde Grammatik till: »en fullständig tanke, som utsäges.» Riktigast är utan tvifvel, att definiera satsen icke såsom en tanke, utan såsom uttrycket för en tanke. Man kan äfven utan fel tillägga: uttrycket i ord, emedan en tanke kan äfven med andra tecken tillkännagifvas eller symboliskt afbildas. Men i en skolgrammatik ligger härpå ingen vikt. Det är språket det är fråga om; och detta har inga andra uttryck än ord; såsom också strängt taget menniskan tänker endast i ord, medan blott inbillningens föreställningar kunna röra sig i bilder, ännu icke genom ordet bestämda.

30

40

Att nu den grammatikaliska satsen icke skulle vara uttryck för en tanke, eller oegentligare, vara en i ord uttryckt tanke, detta lärer det icke fallit någon grammatiker in att påstå. Och då äfven de nymodigaste låta satsen bestå af två delar, subjekt och predikat, så är det solklart nog, att den tanke, som satsen skall uttrycka, är ett omdöme. Ty satsen såsom uttryck för tanken är icke dessa två ord, som utgöra satsdelarne, utan uttrycket för sambandet eller icke-sambandet, förhållandet mellan de båda, närmare mellan de föreställningar, begrepp, tankens bestämningar, som de båda orden beteckna. Att predikatet prædiceras, utsäges om subjektet – eller frånsäges detsamma, detta är det, som satsen uttrycker. Men ett sådant prædicerande är ett omdöme. Allt tänkande öfverhufvud är omdöme, förståndets afgörande öfver förhållandet mellan tvenne tankens bestämningar. Satsen är ett uttryck för detta afgörande, för tanken.

50

Ehuru härpå ingen direkt vikt ligger för läran om satsen, vilja vi dock

- tillägga följande. Hvar och en människa tycker sig hafva en massa gifna föreställningar, begrepp eller huru helst man kallar dem. I omdömet, vid tänkandet och bedömandet, menar man vidare, blir det endast fråga om, att ställa dessa gifva föreställningar tillsammans och afgöra, huruvida de hafva något samband med hvarandra eller icke. Man faller t. ex. det lärda omdömet: luften är genomskinlig, och man menar, att man redan förut väl vet både hvad luft och genomskinlighet är. Det är endast fråga om, huru dessa två gifna saker förhålla sig till hvarandra.
- 10 Men en ringa eftertanke lärer, att genomskinligheten är en af de viktigaste bestämningar, som innehållas i föreställningen om luften, som lära oss hvad luft egentligen är, och att å andra sidan föreställningen om det genomskinliga, genomskinlighet, egentligast är hemtad ur åskådandet af luften, betraktandet af luftens egenskaper. Det är alltså först genom omdömet dessa föreställningar, luft och genomskinlighet, blifvit bildade. Individens mottager orden såsom mynt; och umgås med den såsom sådana. Den ene utreder för sig närmare, än den andra, hvad de innebära, är medvetande om denna utredning i afseende å ett antal föreställningar, saknar klar insigt i afseende å andra. Men hvar och en finner vid minsta uppmärksamhet på den mening, i hvilken
- 20 han brukar orden, att han i sjelfva verket i hvarje ord inlagt dess betydelse genom särskilda omdömen. Plockar man ur föreställningen dessa predikater, som omdömet i den inlagt, återstår blott det menade, obestämda substratet, ett Något utan all bestämd betydelse. Det är sagde sammansättning, som gör en bestämning till en tanke. Alla ord skulle vara blotta interjektioner eller läten, uttryck för obestämda känslor och sinnesrörelser, om icke omdömet gifvit dem sin bestämda betydelse och gjort dem till uttryck för tankens bestämningar. Satsen är nu ett uttryck för sjelfva denna operation, denna tänkandet akt, som man kallar bedömande, omdöme.
- 30 Man säger: det är eftertanken, som förer till omdömet, som bildar, faller omdömen. Och detta har den betydelse, att tänkandet, då det i bestämda ord, i satsens form uttalar sig, är ett eftertänkande, icke blott ett förbindande af subjekt och predikat såsom gifna bestämningar, utan en utveckling af subjektets betydelse, en utveckling af de predikater, tanken redan i subjektet inlagt. Ifrån detta teoretiska, analytiska tänkande skiljer sig skenbart det empiriska, syntetiska, erfarenhetsomdömet, hvori ett genom åskådning gifvet predikat tillägges subjektet. Då Lavoisier t. ex. först upptäckte, att luften innehöll syre, tillkom i
- 40 föreställningen »luft» visserligen ett predikat, som menskligheten förut icke fästade dervid; men i sjelfva verket trädde detta i stället för det förut antagna flogiston, såsom en förklaring på förbrännigen i luften. Det var en analys af det förut kända. Vi säga icke, att syret såsom luftens beståndsdel var förut känt. Men såsom det för åskådningen närvarande i denna upptäckt berodde af en analys – så var den för tanken en analys af, hvad föreställningen luft innebär, ett närmare bestämmande af de företeelser, hvilka man under denna föreställning sammanfattat. Med de mest tillfälliga iakttagelser, att luften för stunden är varm, kall, klar o. s. v. är förhållandet detsamma. De äro omdömen, hvilka tillägga subjektet vexlande predikater, som i sjelfva föreställningen om,
- 50 hvad luft är, redan äro förutsatta. Det teoretiska bedömandet å andra sidan är äfvenså tillika syntetiskt; ty det ger bestämningarna en klarhet, som de förut icke egt, särskiljer dem, bestämmer deras omsesidiga förhållande, så att deras betydelse i sjelfva verket blir en annan, än den varit. Subjektet erhåller äfven genom dessa omdömen nya, annorlunda bestämda predikater.

Utan afseende på anförda åtskilnad i omdörets form, hvars betydelse för vår undersökning längre fram skall antydvas, torde äfven det minst skarpsinniga förstånd kunna fatta, att all tanke är ett omdöme. Man må föreställa sig, att förståndet i tänkandet fogar gifna predikater till ett gifvet subjekt, eller ur subjektet utvecklar de deri innehållna predikaterna, i båda händelser måste man dock medgifva, att intet ord, ingen föreställning, ingen bestämd tanke finnes, som icke utgöres af en sådan sammanfattning af flera bestämningar, predikater. Att urskilja dem från hvarandra, sammahålla en del såsom subjekt i förhållande till en annan del (en eller flera bestämningar) såsom predikat, det är att tänka, att fälla ett omdöme. Saken är så enkel, att man om den kan säga, såsom en qvick landsman sade om isens afdunstning: »bondhustrurna hafva känt förhållandet från uråldriga tider, ty de torka sin tvätt i trettie graders köld; men för de lärde har det erfordrats seklers forskning, förrän de kommit under fund dermed.»

10

Men den grammatikaliska satsen, säger man, är icke uttrycket för ett omdöme. Vi hafva tillräckligt visat, huru förvändt det är att säga, satsen är uttryck för en tanke, men icke för ett omdöme. Man säger nu i stället – och Hr *B-r* säger såsom *man* säger – en sats är en sats, och ett omdöme är ett omdöme, de äro två himmelvidt skilda saker. Väl kan det frågas: hvar hafva *man* & *c:o* lärt sig detta? Och *man* & *c:o* äro icke förlägna om svar. De säga: »Hegel säger» o. s. v. Stora mäns i vetenskapen olycka har det alltid varit, att allehanda små efterbedjare göra sig stora med citationer ur deras arbeten, citationer, hvilka de lika litet förstå som saken, citationerna röra. När Hegel säger: »Cæsar mördades 44 f. Chr. f.» det är en sats, icke ett omdöme, förstår han dermed: att i berättelsen om detta faktum berättaren icke inlägger något eget omdöme; icke heller föranledes åhöraren deraf till något bedömande, huruvida subjekt och predikat höra tillsamman eller icke. Det är *man* & *c:o* obekant, att Hegel icke anser ett sådant anförande af ett faktum ens för en tanke, hvarföre det än mindre borde vara »en fullständig tanke, som utsäges». Ty Hegel är sannerligen icke så enfaldig, att han skulle anse tankar finnas, hvilka icke vore omdömen. Hans mening är enkelt: att tänka, att bedöma, är något annat, än att berätta ett faktum; och han säger derföre: berättelsen är blott en sats. Men han är lika litet enfaldig nog, att anse, att icke ett ganska reelt omdöme skulle ligga till grund för berättelsen, att det icke år 44 helt förnuftigt bedömdes och afgjordes, att Cæsar var död, att han var mördad, att detta skett genom 23 dolkstyg o. s. v. – Lika litet förnekar han, att den berättande satsen är ett uttryck för detta forntidens omdöme om saken. Men, då berättelsen numera repeteras af *creti* och *pleti*, innebär den visserligen intet omdöme om, hvad som i den är sannt eller osannt, rätt eller orätt o. s. v. Detta är, hvad Hegels åsigt beträffar, sakens enkla sammanhang. Men deri ligger intet förnekande af, att en grammatikalisk sats är uttryck för ett omdöme. Och äfven om Hegel skulle yttrat något så absurdt – så vore ingen, som anser sig vara af förnuftets gåfva delaktig, skyldig att utan all pröfning tro honom.

20

30

40

Vi kunde tillägga, att Hegel mången gång säger, det är icke en tanke, det är blott en föreställning, utan att tills dato någon utredt, hvad enligt hans mening allt detta är, som blott är föreställning, icke tanke.

50

Det är på detta exempel, man kan tillämpa det ofvan anförda. Cæsar är visserligen, såsom ett namn, ett i sig sjelft betydelselöst ord. Men med C. Julius Cæsar förstår man denna mensklige individ, hvars bild man kanske sett, och som eröfrat Gallien, besegrat Pompejus, tillvällat sig högsta makten i Rom, blifvit mördad 44 f. Chr. födelse, pompöst

begravnen, fördömd o. s. v. Allt detta ingår i föreställningen om denna individ och har sitt uttryck i hans namn. För den, som känner, hvad allt namnet betecknar, och derom berättar, är denna berättelse en utläggning af de predikater, som tillkomma Cæsar, men tillika en utläggning af den operation, de omdömen, genom hvilka föreställningen om denna individ hos berättaren och andra bildat sig. Och för forskaren kan det ena eller andra predikatets behörighet ännu bero på en omständlig undersökning, på bedömande och bevisning.

10 Det är nu oss temligen likgiltigt, hvad de språklärda i ämnet förstå och mena; och det kan icke i något fall vara vår afsigt, att upplysa dem om det rätta deri. Men vi hafva en viss oföränderlig tillgifvenhet för den arma skolungdomen, som, icke sällan välsignad med okunniga och oerfarna lärare, ännu dertill ansättes af lärda, men oerfarna och orediga läroboksförfattare. För den blir satsläran, sådan den nu bedrifves, en oredig utanlexa, medan den borde vara den enklaste förståndssak i hela grammatiken, såsom äfven på dess klara uppfattning all språkinsigt beror.

20 Bristande insigt deri, att all tanke är omdöme, och att satsen är uttryck för ett omdöme, har föranledt, att nyare grammatikförfattare gjort kopulan i satsen till undantag icke till regel. Hvad kopulan egentligen är, det veta de icke. Men de finna, att språkbruket ofta har ett ord i satsen, som hvarken kan kallas subjekt eller predikat och dock nödvändigtvis hörer till satsen. Och likväl påstås det, att satsen består blott af två satsdelar, subjekt och predikat. Kopulan kommer så der till, på köpet, utan att någon kan säga, hvad den är¹.

30 Enkelt och klart borde det dock vara, att tanken är en tänkandes tanke, och att språket, som ger tanken ett uttryck, äfven skall uttrycka detta, uttala tanken såsom den tänkandes. Subjekt och predikat äro icke två kemiska enkla ämnen, som förenas i en glaskolf, eller tvenne djur, som se på hvarandra. De äro tvenne tankens bestämningar, hvilka den tänkande hänför till hvarandra, förbinder eller särskiljer. Sjelfva denna tänkandes akt, särskiljandet och förbindandet, är kopulan, föreningsbandet mellan båda, och den uttryckes genom, hvad man kallar kopula i den grammatikaliska satsen. Kopulan, enkelt ordet *är* eller *är icke*, utgör, säga vi, uttrycket för sjelfva tänkandet, representerar i satsen den tänkande. »Luften är genomskinlig», i denna sats uttrycker *är* den tänkandes insigt och åsigt, hans omdöme om luften, om förhållandet mellan de båda bestämningarne, luft och genomskinlighet, tillika hans bestämmande af bådas betydelse, som vore en
40 annan, om icke tanken skulle förbinda dem, om kopulan skulle lyda: *är icke*. Men denna betydelse hos kopulan är det uppenbarligen tanklöst, att påstå, att satsen består af blott subjekt och predikat. Ty ingen kopula, det är ingen tanke.

Allt, som i en sats uttrycker förhållandet mellan subjekt och predikat, det tillhör kopulan. Modus, tempus, det är uttryck för den tänkandes bestämning af detta förhållande. De med så mycken onödig lärdom och dock så bristande eftertanke behandlade verba passiva *nuncepandi* etc. hafva uppenbart ingen annan betydelse, än den af en modifikation, som eljest uttryckes med hjälpverber, sådane som *må*,
50 *kunna*, *skola* eller blott genom en modusändelse. Att något »säges», »anses vara», »kallas för» något, uttrycker en den tänkandes reservation, osäkerhet om eller medgifvande af något förhållande, eller också

¹ Tanklösheten går dock äfven så långt, att man t. ex. om satsen »himmelen är blå» säger: *är blå* utgör predikat, *är* satsband (kopula), och *blå* predikatsfyllnad!!

blott hans likgiltighet för bedömandet af den tankeförbindelse, hvarom fråga är. Till sin art skiljer sig ett sådant omdöme icke från det, som uttryckes genom ett må, skulle, torde eller borde vara. Verba activa *voluntatis* i förening med infinitiven hafva samma betydelse för satsen. Hvarje verbum finitum för sig begagnadt, transitivt eller intransitivt, är genom sin modus- och tempus-form icke blott predikat utan kopula. Att verbum öfverhufvud och särskildt verbum finitum har sin utmärkande betydelse såsom uttryck för kopulan, icke såsom utmärkande något särskildt slags predikat, är lika lätt insedt. Genus verborum ger deremot en olika betydelse åt verbet såsom predikat.

10

Vi göra icke anspråk på, att någon grammatikförfattare skulle fatta, mycket mindre erkänna sanningen af det anförda. Men vi skulle anse det kunna vinna tänkande skolmäns bifall, så att de deri kunde finna ytterligare skäl, att lemna den nymodiga, förvridda satsläran och att icke plåga sina lärjungar med inpluggandet af förståndsvidriga indelningar och förklaringar. Hvad vi till rättande häraf yrka, är, att ingen sats skall förklaras, utan att man skiljer mellan kopula och predikat. Grunduttrycket för kopulan, *är* eller *är icke*, bör i hvarje sats återfinnas, ty det uttalar kopulans betydelse, representerar den tänkandes och talandes omdöme, sjelfva tänkandet. En gifven följd af det sagda är, att bestämningsorden i satsen skola hänföras till sina rätta satsdelar, kopula och predikat, hvilka af dem böra erhålla sig tillagdt, hvad hvardera med rätta tillkommer. Hvar och en, som förstår Svenska, finner, att t. ex. i satserna: »luften är i dag kall», »enligt min öfvertygelse är bilden skön», »vännen kommer säkert icke», orden *i dag*, *enligt min öfvertygelse*, *säkert icke* hafva allsintet att göra med predikaterna: kall, skön, komma, utan endast angå det förhållande, i hvilket den talande tänker sig dessa till subjekterna: luft, bild, vän. Skilnaden är ingen, om verbum i satsen är ett verbum transitivum: t. ex. N. N. förstår *utan tvifvel* ingenting af det sagda. Men för en nymodig grammatiker äro sådana ord »predikativer»¹, d. ä. bestämma predikatet. Vi upprepa det, det är oss fullkomligt likgiltigt, om lingvisterna ex professo allt framgent lefva i denna oreda. Vi önskade blott, att samvetsgranna skolmän icke med den skulle förbistra barnens förstånd.

20

30

Det nyss anförda bör äfven utsträckas till bisatserna. Då man säger: »luften är kallare, än den var i går», bestämmer man genom bisatsens graden af kölden, således hufvudsatsens predikat. Men i uttrycket: »luften blir kall, om barometern stiger», innebär bisatsen (den hypotetiska försatsen) ingenting, som skulle bestämma predikatet *kall* i hufvudsatsen. Den angår endast och allenast förbindelsen mellan subjekt och predikat, *luften* och *kölden*. Skilnaden är naturligtvis ingen, om hufvudsatsens kopula och predikat innefattas i samma ord, t. ex. »gossen berömmes, då han är flitig». Det är allt småsaker². Men den moderna satsläran är så uppochnedvänt lärd, att den krånglat bort de enklaste småsaker.

40

Det är bekant, att termerna, subjekt och predikat, äro lånade ur logiken, just ur läran om omdömet. Men man lånade då derifrån äfven

¹ Eller »objektiver»!

50

² »Puerilt» säger Hr B-r, då vi med några exempel visade, att det ena språket kan hafva ett särskildt ord för kopulan, der det andra saknar ett sådant. Men »puerilt» anser han det icke, att upplysa oss, huru i Engelskan för verbum finnes en annan konjugation, än den perifrastiska, puerilt icke heller, att ådagalägga sin egen obekantskap med dessa formers betydelse i påståendet, att mellan formen *He was living* och *He lived* ingen skilnad finnes. Skilnaden läres visst icke ur paradigmen.

kopulan, hvilken de nya företagit sig att ur satsläran förvisa, förlorande på samma gång medvetandet om, hvad sats och omdöme äro.

Till utläggningen af omdömets betydelse hörer det, att såsom omdömet är en utveckling af, hvad i föreställningen, i tankebestämningen, i begreppet innehålles, sönderdelar detta i subjektet och dess predikater, så äfven slutledningen är en utveckling af omdömet. I slutledningen träder medeltermen i den abstrakta kopulans ställe, uttryckande en objektiv förbindelse mellan subjekt och predikat, i stället för den blott subjektiva i omdömet. Den tänkande och talande påstår då icke blott, att denna förbindelse eger rum, såsom hans insigt och åsigt, hans bedömande af saken, utan han ger ett skäl för densamma, hvilket skall bevisa att förbindelsen beror af sakens eget väsende. Alla kopulan bestämmande bisatser, hvilka hafva denna betydelse, utgöra i sjelfva verket medelterm för en slutledning. Vår mening med denna senaste förklaring är icke den, att den borde gifvas lärljungen i en skolgrammatik. Vi hafva derigenom endast velat lemna ett ytterligare bevis för påståendet, att ingen sats kan sakna kopula. Ty hvarje uttryck för en tanke, måste vara sådant, att det ger medvetande om ett förnuftigt tankens sammanhang, och att detta sammanhang kan ur detsamma utvecklas. Man hör och läser visserligen oförnuftiga påståenden och satser. Men det förnuftiga i dem är då, att de genom förnuftig bevisning kunna vederläggas. Denna artikel är ett sådant försök till en förnuftig vederläggning af hvarjehande grammatikaliskt oförnuft.

J. V. S.

32 OM FINSKA STAMMENS RACE.

30 *Litteraturblad n:o 12, december 1857*

Mr. *d'Omalius Halloy* har i Belgiska Akademin meddelat en undersökning rörande äfven Finska stammens klassificerande i afseende å raceskilnaden, för hvilket meddelande redogöres i tidningen *l'Institut*.

Hr *d'Omalius Halloy* räknar med *Cuvier* Finska folken till Kaukasiska racen.

Han anser hårets och ögonens färg för ett konstant kännetecken. Likaså anser han för faktiskt, att vid raceblandning den svarta färgen vinner öfverhand. Egentliga Finnar, Qvener (?), Ostiaker hafva ljusst 40 hår och ljusa ögon. Lappar och Samojejer svart hår och mörka ögon. De förra anser han derföre för oblandade Kaukasier, de senare deremot för uppblandade med den Mongoliska racen.

Dessutom bevisar det i hans tanke för Finnarnes Kaukasiska härstamning, att de från uråldrig tid varit åkerbrukare och anslutit sig till de Europeiska folken.

Att Finska stammens språk tillhör hvarken den Indogermaniska eller Arameiska (Semitiska) språkklassen, förkastar han såsom motbevis, emedan den Kaukasiska racens språk lika gerna kan sönderfalla i trenne som i endast två skilda språkklasser. Finska språkens likhet med de Mongoliska håller han för oafgjordt, men anser detta, om det så 50 förhåller sig, kunna förklaras ur den nära beröringen – den geografiska och historiska – mellan båda folken. Hr *d'Omalius Halloy* synes icke hafva någon kännedom om *Castréns* hithörande forskningar, genom hvilka det kan anses för utredt, att de Finska språken stå sjelfständiga mellan de Mongoliska och Indogermaniska.